

En obekvämare sanning?

Jag tror att 2008 kan komma att räknas som slutet på den billiga energins fantastiska tidsålder. Jag påstår att vårt samhälle nu står inför brutalt annorlunda villkor. Världsmarknadspriset på olja har stigit med 700% på 8 år och det slår obönhörligt igenom på världsekonomin. De fossila bränslen som byggt hela vår civilisation räcker inte längre till för att driva den ekonomiska tillväxten, som i sin tur är grundbulten för vårt globala finansiella/monetära system.

Jag vet inte vad detta kommer att innebära, men jag tycker vi ska ställa oss frågan.

Den nyvakne konstaterar att det här inte platsar på de politiska agendorna, eller i media, men att allt fler bekanta tycks inse allvaret. Sedan början av det här året kan vi konstatera att ”finansvärldens människor” satt sig in i scenariot. Deras framgång bygger på att söka kunskap och att tänka själva.

Äntligen utför

Sunda förnuftet säger att vi, på sikt, inte kan leva över våra tillgångar. Det säger också att anpassningen blir jobbigare ju längre vi väntar. Så även om det pirrar i magen så vill jag få komma iväg på den här utförsresan nu. Den blir ju bara brantare ju längre vi väntar.

Det handlar inte om lågenergilampor, etanolbilar, vindkraftverk eller ekologiska varumärken. Små systemjusteringar ska inte föraktas, men det är dumt att låtsas som om de erbjuder någon lösning. De gamla tankestrukturernas galjonsfigurer kanske vill fäktas hela vägen ner. Så vi gör nog klokast i att undvika käbbel om gamla misstag, och istället försöka förstå vad som i praktiken kan upprätthålla och utveckla välfärden samtidigt som ekonomin krymper.

Blunda och föreställ er nu att hälften av era pengar plötsligt är borta. Eller förresten, föreställ er att ni från och med 2011 har ungefär 7000 kr i månaden att spendera på livets nödtröft. Första tanken skriker att ”**det går inte**”, men då ber jag er plåga ert sinne och tänka vidare. Om ni inte hade något val, eftersom slantarna är och förblir borta. Kan det då vara så att ni börjar se möjligheter? Somliga är förstås obehagliga, men andra kanske är intressanta, och alla är faktiskt möjliga. Ni som tänker på hur vårt samhälle är organiserat och tillämpar tankeleken på exempelvis den kommunala budgeten, kanske också kan få syn på några genomförbara möjligheter?

Men snälla! Skjut nu inte på budbäraren!

Vi är förblindade av 150 års ständigt växande flöden av pengar/naturresurser. Så till den milda grad att en utebliven löneförhöjning känns som ett bakslag, och att ”hushållningsdelen av hjärnan” tycks ha förtvinat. Den frikostigt flödande oljan har fått oss att glida in i ett sanslöst sagoland där ingen behöver ta något riktigt ansvar för vare sig själv eller andra.

Men om vi för en stund slutar tro saker, och håller oss till fakta så har vi sett dramatiskt stigande energipriser i 8 år utan att världsmarknadens utbud lyckats öka ett dugg under de sista 3 åren. Tvärtom så är det allt fler av världens stora oljefält som tappar i produktion. Och några av dem gör det i en skrämmande takt. Samtidigt har länderna som äger oljan oförskämdheten att ta allt mer för eget bruk, och låter därmed mängden ”köpbar olja” minska ännu mer. Så i bästa fall har vi nu något tiotal år på oss innan det brakar iväg, och svaret på tidsfrågan döljs under Saudiarabiens sand. Ni som nu invänder med att det finns ju ”alternativa energikällor” har förvisso rätt, men de förslår inte långt. Inte ens om vi nu plötsligt skulle satsa som galningar på dem allihop.

Så under tiden som klimatfrågan står i rampljuset så förefaller det alltså som om halterna av CO₂ i atmosfären kommer att minska radikalt på grund av att det helt enkelt aldrig funnits så mycket bränsle som FN:s klimatpanel IPCC kalkylerat med. (De har beräknat oljepriset till 40 dollar/fat år 2030.) Frågan gäller alltså inte hur vi, politiskt, ska försöka begränsa användningen av fossil energi,

utan hur vi ska hinna anpassa vårt samhälle till den minskande mängd bränsle vi har råd att köpa. Det är en obekvämare sanning

Eftersom sambandet mellan energianvändning och BNP är mycket starkt så är det relevant att sätta likhetstecken mellan energi och pengar. Allt mer av våra pengar har redan börjat gå åt till att betala energikostnaden, som gömmer sig i samtliga varor och tjänster. Till detta kommer ett hungrigt finansiellt system som inte verkar ge sig med mindre än att det känns i allas våra plånböcker.

Så tänk om det är så, att vårt val står mellan att snabbt anpassa oss till minskande köpkraft, eller ändå stå där lika jädrans fattiga, men utan några förberedelser? Förvisso, säkert med någon annan att skylla på, för den möjligheten kan ju ingen ta ifrån oss.

Endast lokala ekonomier kan optimera lokala möjligheter.

Så när dimmorna skingras och oljans mest berusande epok ligger bakom oss, så tror jag att vi är hänvisade till varandra, till teknikens möjligheter och till de naturtillgångar vi bor i. Inte så tokigt ändå faktiskt, för oss som bor i Jämtland. Här har vi ju gamla traditioner i att själva finansiera starkare lokala ekonomier. Och här i turistlandet behöver vi dessutom nya argument som lockar och bjuder in framtidens besökare.

Jag tror alltså att de största möjligheterna ligger i att foga samman det kommersiella med det offentliga och det ideella i ett slags lokala koncerner, och ta affärsmässigt ansvar för helheten.

Sådant här vill vi prata om i Åres gröna dalar om höstarna. Vi kallar det ”Äntligen utför” och ordnar det för första gången 15-18 oktober i år.

Mer info på www.fjallbete.nu

Jörgen Andersson
Daglig ledare Fjällbete